

Digitally signed by
Library TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity
of this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**Viorica URȘU
Natalia CHIRIAC**

DREPTUL CIVIL INTRODUCERE

MANUAL

**Chișinău
2020**

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**FACULTATEA CONSTRUCȚII, GEODEZIE ȘI CADASTRU
DEPARTAMENTUL INGINERIE, DREPT
ȘI EVALUAREA IMOBILULUI**

**Viorica URSU
Natalia CHIRIAC**

**DREPTUL CIVIL
INTRODUCERE**

MANUAL

**Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2020**

CZU 347(075.8)

U 85

În prezentul manual expunem o serie de aspecte teoretice și practice privind dreptul civil, partea generală. De asemenea, sunt abordate o serie de aspecte legate de particularitățile diferitelor instituții ale dreptului civil cum ar fi capacitatea civilă, consimțământul, actul juridic, prescripția extinctivă. Parcurgând această disciplină, studenții vor putea însuși modul în care sunt reglementate principalele instituții ale dreptului civil, iar în anii următori de studiu al dreptului civil vor aprofunda sau vor completa unele dintre noțiunile însușite la acest curs.

Un element de noutate al manualului constă în prezentarea instituțiilor dreptului civil conform modificărilor survenite în Codul civil din anul 2019.

Manualul se adresează mai ales studenților anului I, specialitatea *Drept*, dar și practicienilor care se confruntă cu probleme legate de instituții ce se studiază numai în cadrul acestei materii. Lucrarea a fost elaborată cu intenția de a fi ușor de înțeles și de folosit ca un instrument de lucru pentru oricine încearcă să facă „cunoștință” cu dreptul civil.

Autori: conf.univ., dr. în drept Viorica URSU
asistent univ. Natalia CHIRIAC

Recenzenți: conf. univ., dr. Ina BOSTAN
conf. univ., dr. Igor TROFIMOV

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Ursu, Viorica.

Dreptul civil. Introducere: Manual / Viorica Ursu, Natalia Chiriac; Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2020. – 492 p.

Referințe bibliogr. la sfârșitul fiecărei teme. – 50 ex.

ISBN 978-9975-45-639-5.

347(075.8)

U 85

CUPRINS

INTRODUCERE	8
Tema 1. CARACTERISTICA GENERALĂ A DREPTULUI CIVIL	9
1.1. Noțiunea și rolul dreptului civil	10
1.2. Istoricul dezvoltării legislației civile în Republica Moldova	17
1.3. Caracteristica generală a codurilor civile din 1964, 2002 și Codului civil modernizat	20
1.4. Obiectul și metoda de reglementare a dreptului civil	28
1.5. Principiile fundamentale ale dreptului civil	30
1.6. Delimitarea dreptului civil de alte ramuri ale sistemului de drept al Republicii Moldova	37
Tema 2. IZVOARELE DREPTULUI CIVIL	48
2.1. Conceptul izvorului de drept civil	49
2.2. Clasificarea și analiza izvoarelor de drept civil.....	52
2.3. Clasificarea și analiza normelor de drept civil	56
2.4. Aplicarea legii civile în spațiu, timp și asupra persoanelor...58	
2.5. Interpretarea legii civile, importanța interpretării pentru aplicarea legii civile, metodele de interpretare	66

Tema 3. RAPORTUL JURIDIC CIVIL	79
3.1. Noțiunea, caracterele și clasificarea raportului juridic civil...	80
3.2. Structura raportului juridic civil	83
3.3. Subiectele raportului juridic civil: persoane fizice și persoane juridice	84
3.4. Conținutul raportului juridic: drepturile și obligațiile civile	90
3.5. Obiectul raportului juridic civil	98
3.6. Conceptul de izvor și de probă a raporturilor juridice civile	99

Tema 4. TERMENELE ÎN DREPTUL CIVIL

(PRESCRIPTIȚIA)	103
4.1. Noțiunea termenelor în dreptul civil	104
4.2. Clasificarea și caracteristica termenelor în dreptul civil	106
4.3. Calcularea termenelor în dreptul civil	114
4.4. Noțiunea și clasificarea termenelor de prescripție extinctivă	118
4.5. Domeniul prescripției extinctive	125
4.6. Începutul curgerii prescripției extinctive	128
4.7. Suspendarea prescripției extinctive	132
4.8. Întreruperea prescripției extinctive. Repunerea în termenul de prescripție	139

Tema 5. ACTUL JURIDIC CIVIL	150
5.1. Noțiuni introductive privind actul juridic civil	151
5.2. Clasificarea actelor juridice civile	155
5.3. Condițiile de valabilitate ale actului juridic civil	176
5.4. Nulitatea actului juridic	202
5.5. Efectele nulității actului juridic civil.....	209
Tema 6. OBIECTELE ÎN DREPTUL CIVIL	235
6.1. Noțiunea și clasificarea obiectelor în dreptul civil	236
6.2. Noțiunea bunurilor. Clasificarea bunurilor	237
6.3. Banii și alte titluri de valoare - obiecte ale dreptului civil	266
6.4. Obiectele de proprietate intelectuală	268
6.5. Bunurile culturale mobile	271
6.6. Serviciile	272
Tema 7. PERSOANELE FIZICE – SUBIECTE ALE DREPTULUI CIVIL.....	280
7.1. Incursiune istorică privind evoluția accepțiunii de persoană fizică.....	281
7.2. Noțiunea și caracteristica generală a persoanei fizice ca subiect de drept civil.....	283
7.3. Noțiunea, caracterele și conținutul capacității de folosință a persoanei fizice	285

7.4. Noțiunea, caracterele și conținutul capacității de exercițiu a persoanei fizice	294
7.5. Declararea persoanei fizice dispărute fără veste	304
7.6. Declararea morții persoanei fizice	306
7.7. Identificarea persoanei fizice	313
7.8. Protecția persoanei fizice prin mijloace de drept civil	323

Tema 8. PERSOANELE JURIDICE – SUBIECTE ALE

DREPTULUI CIVIL	343
8.1. Considerații istorice privind persoana juridică	344
8.2. Noțiunea și caracteristica generală a persoanei juridice ca subiect de drept civil	347
8.3. Elementele constitutive ale persoanei juridice	351
8.4. Identificarea persoanei juridice în raport cu alți participanți la raporturile juridice	357
8.5. Clasificarea persoanei juridice	372
8.6. Procedura de înființare a persoanei juridice	379
8.7. Capacitatea civilă a persoanei juridice.....	384
8.8. Reorganizarea persoanei juridice	391

Tema 9. DREPTURILE PERSONALE NEPATRIMONIALE	
 ȘI APĂRAREA LOR	421
9.1. Noțiunea și caracterele drepturilor personale nepatrimoniale	422
9.2. Categoriile drepturilor personale nepatrimoniale	429
9.3. Mijloacele și modul de apărare a drepturilor personale nepatrimoniale	444
9.4. Apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale	446

Tema 10. CARACTERISTICA GENERALĂ A	
 DREPTURILOR PATRIMONIALE	459
10.1. Patrimoniul, noțiunea patrimoniului, caracterele juridice, funcțiile și teoriile	460
10.2. Noțiunea și clasificarea drepturilor patrimoniale – drepturile reale și de creanță	472
10.3. Coraportul drept patrimonial–drept de creanță	478
10.4. Coraportul drept patrimonial–drept nepatrimonial	481

INTRODUCERE

În sistemul dreptului național, dreptul civil are un rol deosebit de important, întrucât, prin normele sale, contribuie la ocrotirea valorilor (drepturilor subiective) patrimoniale și nepatrimoniale ale persoanelor fizice și juridice, subiecte ale raporturilor de drept civil. Ramura dreptului civil, studiată în special în universitățile de profil, este divizată în mai multe părți. *Dreptul civil. Introducere* este fundamentarea teoretică sau temelia studiului ulterior al acestei discipline.

Așadar, partea de sinteză conține o structurare a materiei într-un format ușor de reținut, ceea ce face ca lucrarea de față să fie un instrument excelent pentru studenții care fac primii pași spre profesia de jurist, iar această informație va avea o importanță majoră nu numai pentru studiul viitoarelor diviziuni ale dreptului civil (drepturile reale, teoria obligațiilor, succesiunile), dar și pentru studiul altor discipline de drept privat. De asemenea, lucrarea poate fi utilă și pentru cei care se pregătesc de examenele de licență sau admitere în profesiile juridice, permițând recapitularea rapidă și structurată a materiei, precum și autoevaluarea ei.

Multiplele exemple aferente instituțiilor juridice, împreună cu limbajul accesibil și caracterul structurat al expunerilor, facilitează procesul de învățare.

Totodată, grilele, împreună cu răspunsurile și explicațiile oferite, spețele și întrebările conceptuale permit autoanaliza nivelului la care a fost însușită materia.

Manualul *Drept civil. Introducere* va fi completat cu material practic în conformitate cu temele studiului dat denumit *Drept civil. Introducere (studiu practic: spețe, studii de caz)*, care va îmbina armonios teoria cu practica. În plus, studenții vor avea posibilitatea să soluționeze și spețe, care le va permite să fie deja practicieni începători în domeniul dreptului.

Sunt alienabile, adică aparțin unei persoanei fizice sau juridice determinate, prin atributul de dispoziție; însă acestea pot fi transmise în posesia și folosința terțelor persoane.		Sunt indispensabil legate de persoană, adică sunt inalienabile. Excepție: dreptul nepatrimonial al persoanei juridice (dreptul la denumire poate constitui obiectul contractului de franchising), potrivit art.1173 CC al RM.
Se clasifică astfel:		Se clasifică astfel:
drepturi reale principale (dreptul de proprietate, servitute, superficie, uz, abitație, uzufruct).	drepturi reale accesorii (dreptul la ipotecă, dreptul la gaj).	- drepturi îndreptate spre individualizarea subiectului; - drepturi care privesc existența și integritatea subiectelor; - drepturi îndreptate spre asigurarea inviolabilității și tainei vieții personale.
Încetează prin: - decesul PF/dizolvarea PJ; - succesiune.		Încetează odată cu moartea persoanei fizice și nu pot fi transmise prin succesiune.

Bibliografie de referință:

1. Adam I. *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale*. Universitatea Europeană I.C. Drăgan. București: Europa Nouă, 1998. – 479 p.

2. Baieș S., Băieșu A., Cebotari V. *Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor*. Volumul II. Chișinău: Cartier juridic, 2005. – 525 p.

3. Baieș S., Roșca N. *Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică*. Ediția a IV-a. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2011. – 391 p.

4. Baieșu A., Baieș S., Buruiană O., Buruiană M., Efrim O., Eșanu N. *Codul civil al Republicii Moldova: Comentariu. Art.1-511*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2006.

5. Bîrsan Corneliu. *Drept civil. Drepturile reale principale*. Ediție revizuită.
[https://www.beckshop.ro/media/product/documents/6917 fp 3677 drept-civil-drepturile-reale-principale-editie-revizuita_extras.pdf](https://www.beckshop.ro/media/product/documents/6917_fp_3677_drept-civil-drepturile-reale-principale-editie-revizuita_extras.pdf)
(vizitat 24.11.2018).

6. Bîta I., Doga A. *Drept civil. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale*. Chișinău: Lira, 2017. – 252 p.

7. Chelaru E. *Curs de drept civil. Drepturile reale principale*. București: All-Beck, 2000. – 248 p.

8. Chelaru E. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: C.H. Beck, 2006. – 384 p.

9. *Codul civil al R.Moldova nr.1107 din 06.06.2002*. Republicat în Monitorul Oficial nr.66-75 din 01.03.2019 art.132.

10. *Codul familiei* aprobat prin Legea nr.225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial nr.285-294 din 03.08.2018.

11. *Dicționar explicativ*.
<https://dexonline.ro/definitie/subrogare> (vizitat 23.11.2018).

12. Dogaru I., Cercel Sevastian. *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale*. București: All-Beck, 2003. -392 p.

13. *Drept civil. Partea generală*
https://www.usem.md/uploads/files/Note_de_curs_drept_ciclul_1/015-Drept_civil_partea_generala_2.pdf (vizitat la 21.02.2020).

14. *Drept de creanță*.
https://ro.wikipedia.org/wiki/Drept_de_crean%C8%9B%C4%83(vi zitat 28.11.2018).

15. *Drepturile reale principale*.
http://www.hamangiu.ro/upload/cuprins_extras/drept-civil-drepturile-reale-principale_extras.pdf (vizitat 02.12.2018).

16. *Drepturi-reale/capitolul-i-patrimoniul-si-drepturile-patrimoniale* <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drepturi-reale/capitolul-i-patrimoniul-si-drepturile-patrimoniale/> (vizitat la 21.02.2020).

17. Dușu A. *Dreptul mediului*. Ed. a 4-a. București: C.H. Beck, 2014. – 485 p.

18. Filipescu Ion P. *Dreptul civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale*. București: Actami, 1998. – 335 p.

19. Gîsca V. *Drept civil. Drepturile reale: curs de lecții*. Chișinău, 2005. – 382 p.

20. Hamangiu C., Rosetti-Bălănescu I., Băicoianu Al. *Tratat de drept civil*. Vol. I. București: All, 1995. – 636 p.

21. Jora C. *Drept civil. Curs de drepturi reale*. București: Lumina Lex, 2005. – 263 p.

22. *Legea insolvenței nr.149 din 29.06.2012*. Publicat: 14.09.2012 în Monitorul Oficial nr.193-197 din 13.03.2013.

23. Lulă L. *Unele probleme privind noțiunea de patrimoniu*. În: *Dreptul nr.1/1998*, p.13-18.

24. Lupan E., Reghini I. *Drept civil*. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai, 1996.

25. Micescu I. *Curs de drept civil*. București: All Beck, 2000. – 414 p.

26. Mircea T. *Drept civil. Drepturile reale*. București: Argument, 2000.

27. Planiol M. *Traité élémentaire de droit civil*, 1er ed.; Midras, Le droit réel considéré comme une obligation passive universelle, Thèse. Paris, 1900. – 1112 p.

28. Pop L. *Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale*. București: Lumina Lex, 1996. – 319 p.

29. Popescu T.R. *Drept civil - introducere generală*. București: Oscar Print, 1994.

30. Răducan G. *Drept civil. Culegere de spețe*. Ed. a 2-a a rev. București: All, 2000. – 656 p.

31. Stătescu C., Barsan C. *Teoria generală a drepturilor reale*. București: Tipografia Universității București, 1980. – 318 p.

32. Stănescu G. *Drept civil. Drepturi reale principale*. Galați: Universitatea Dunărea de Jos, 2008. – 118 p.
33. Șăineanu L. *Dicționar universal al limbii române*. Chișinău, 1998. – 1362 p.
34. Tudorache D.C. *Drept civil. Partea I – Drepturile reale*. Suport de curs. Iași: Universitatea Ioan Cuza, 2008. – 102 p.
35. Ungureanu O. *Drepturi reale. Curs practic*. București: Rosetti, 2001. – 180 p.
36. Urs I.R., Todiciă C.I. *Drepturile reale. Doctrină. Aplicații. Practică*. București: Oscar Print, 2003.
37. Ursu V. *Drepturile patrimoniale. Suport de curs*. Chișinău, 2014. – 112 p.
38. Vlăchide P.C. *Repetiția principiilor de drept civil. Vol. I*. București, 1994. – 141 p.

Sarcini pentru autoevaluare:

1) *Determinați asemănările și deosebirile dintre drepturile reale și drepturile de creanță.*

2) *Analizați următoarele probleme:*

- a) creditorii chirografari au dreptul de a-și satisface creanțele din bunul gajat pentru asigurarea creanței creditorului gajist;
- b) proprietarul nu are dreptul de a urmări bunul său dacă acesta este furat.

3) *Încercuiți răspunsul corect. Explicați:*

1. *Patrimoniul este:*

- a) un atribut al dreptului de proprietate;
- b) un mod de dobândire a dreptului de proprietate;
- c) o totalitate de drepturi și obligații cu valoare economică.

2. *Patrimoniul este:*

- a) o universalitate juridică;